

EL SOT

Al voltant del monument als morts de la guerra han crescut roses. Formen un matossar tan dens que ofeguen l'herba. Les flors són blanques, menudes i recaragolades com si fossin de paper, i cruixen. Ja clareja. Aviat es farà de dia.

Cada matí, mentre recorre tot sol la carretera que va al molí, en Windisch compta el dia que és. Davant del monument als morts de la guerra compta els anys. Al costat del primer àlber que hi ha al darrere, on la bicicleta sempre es fica al mateix sot, compta els dies. I al vespre, quan tanca el molí, en Windisch tornar a comptar els dies i els anys.

De lluny, veu les rosetes blanques, el monument als morts i l'àlber. I els dies de boira, té el blanc de les roses i el blanc de la pedra molt a prop, quan hi passa amb la bicicleta pel mig. En Windisch té la cara humida i continua pedalejant fins a arribar-hi. Dues vegades, al roser només hi havia espines i la mala herba de sota tenia el color del rovell. Dues vegades, l'àlber va quedar tan pelat que la fusta va estar a punt de trencar-se. Dues vegades, va haver-hi neu pels camins.

En Windisch compta dos anys davant del monument als morts de la guerra i dos-cents vint-i-un dies al sot que hi ha davant de l'àlber.

Cada dia, quan en Windisch rep la sotragada del sot, pensa: «Ha arribat el final». Des que vol emigrar, veu el final pertot arreu del poble. I el temps aturat per als qui volen quedar-s'hi. I en Windisch veu que el vigilant nocturn s'hi quedarà fins més enllà del final.

I després d'haver comptat dos-cents vint-i-un dies i d'haver rebut la sotragada del sot, en Windisch baixa per primera vegada i repenja la bicicleta a l'àlber. Les seves passes ressonen. Al jardí de l'església aixequen el vol uns coloms silvestres. Són grisos com la llum. Només el soroll permet distingir-los.

En Windisch se senya. La maneta de la porta està humida i se li enganxa a la mà. La porta de l'església està tancada amb clau. Sant Antoni està darrere de la paret. Porta un lliri blanc i un llibre marró. L'hi han tancat.

En Windisch té fred. Mira l'horitzó. On s'acaba la carretera, l'herba s'abat damunt del poble formant onades. Al final es veu un home que camina. L'home és un fil negre que s'endinsa entre les plantes. Les onades d'herba l'aixequen per damunt de terra.

LA GRANOTA DE TERRA

El molí ha callat. Les parets i la teulada han callat. I les rodes també han callat. En Windisch ha premut l'interruptor i ha apagat el llum. Entre les rodes és de nit. L'aire fosc s'ha empassat la pols de la farina, les mosques i els sacs.

El vigilant nocturn dorm assegut al banc del molí. Té la boca oberta. Sota el banc brillen els ulls del seu gos.

En Windisch tragina el sac amb les mans i els genolls. El repenja a la paret del molí. El gos mira i badalla. Les seves dents blanques són una queixalada.

La clau gira al pany de la porta del molí. El pany carrisqueja entre els dits d'en Windisch. En Windisch compta, sent bategar les temples i pensa: «El meu cap és un rellotge». Es fica la clau a la butxaca. El gos borda.

—Li donaré corda fins que la molla es trenqui —diu en Windisch en veu alta.

El vigilant nocturn s'abaixa el barret al front. Obre els ulls, badalla i diu:

—Soldat fent la guàrdia.

En Windisch es dirigeix cap a l'estany del molí. A la riba hi ha un paller. És una taca fosca damunt de la superfície de l'estany. La taca s'enfonsa a l'aigua com engolida per un embut. En Windisch treu la bicicleta de la palla.

–Hi ha una rata a la palla –diu el vigilant nocturn. En Windisch agafa els brins de palla del seient i els tira a l'aigua.

–Ja l'he vista –diu–, ha saltat a l'aigua.

Els brins de palla suren com cabells i giren en els petits remolins. L'embut fosc també sura. En Windisch observa la seva imatge onejant.

El vigilant nocturn clava una puntada de peu a la panxa del gos. El gos udola. En Windisch mira l'embut i sent l'udol sota l'aigua.

–Les nits són llargues –diu el vigilant nocturn. En Windisch retrocedeix una passa de la riba. Contempla la imatge immòbil del paller, allunyada de l'estany. No es belluga gens ni mica. No té res a veure amb l'embut. És clara. Més clara que la nit.

El diari cruix. El vigilant nocturn diu:

–Tinc la panxa buida.

Desembolica pa amb cansalada. El ganivet li brilla a la mà. Es posa a mastegar. Amb el tall del ganivet es grata el canell.

En Windisch s'acosta la bicicleta i mira la lluna. Mentre mastega, el vigilant nocturn diu, en veu baixa:

–L'home és un gran faisà en el món.

En Windisch aixeca el sac i el deixa damunt de la bicicleta.

–L'home és fort –diu–, més fort que les bèsties.

Una punta del diari s'ha estripat i el vent l'estira com si fos una mà. El vigilant nocturn deixa el ganivet damunt del banc i diu:

–He dormit una mica.

En Windisch està inclinat sobre la bicicleta, aixeca el cap i diu:

–I jo t'he despertat.

–Tu no, ha estat la meva dona, qui m'ha despertat –diu el vigilant nocturn, i s'espolsa les engrunes de la jaqueta–. Sabia que no podria dormir –continua– amb una lluna tan immensa. He somiat la granota seca. Estava esgotat i no podia anar-me'n a dormir. M'he posat a parlar amb la meva dona. La granota de terra m'ha mirat amb els ulls de la meva dona. Tenia la trena de la meva dona i duia la seva camisa de dormir arromangada fins a la panxa. Jo li he dit: «Tapa't, que tens les cuixes arrugades». Ho he dit a la meva dona i la granota de terra s'ha tapat les cuixes amb la camisa de dormir. Llavors jo m'he assegut a la cadira, al costat del llit. La granota de terra m'ha somrigut amb la boca de la meva dona. «Aquesta cadira grinyola», m'ha dit. Però la cadira no grinyolava pas. La granota de terra s'ha posat la trena de la meva dona damunt de l'espatlla. Era tan llarga com la camisa de dormir. Jo he dit: «T'han crescut els cabells». I la granota de terra ha aixecat el cap i ha cridat: «Estàs borratxo, encara cauràs de la cadira».

La lluna té una taca de núvols vermells. En Windisch es repenja a la paret del molí.

–L'ésser humà és un beneit –diu el vigilant nocturn– i sempre està disposat a perdonar.

El gos es cruspeix una cotna de cansalada.

–Li ho he perdonat tot –diu el vigilant nocturn–. Li he perdonat allò del forner. I li he perdonat el tractament que es va fer a la ciutat –afegeix, mentre passa el dit pel tall del ganivet–. Tot el poble es va riure de mi.

En Windisch sospira.

–Ja no podia mirar-la als ulls –diu el vigilant nocturn–. L'únic que no li he perdonat és que es morís tan ràpid, com si no tingués ningú.

–Déu sap per a què deuen existir les dones –diu en Windisch.

El vigilant nocturn arronsa les espatlles.

–No pas per a nosaltres –diu–. Ni per a tu ni per a mi. No sé pas per a qui deuen existir –afegeix, mentre acarona el gos.

–I les filles –diu Windisch–, Déu sap que també es convertiran en dones.

Una ombra es projecta sobre la bicicleta, i una altra ombra, sobre l'herba.

–La meva filla –diu en Windisch, i sospesa bé les paraules–, la meva Amalie ja no és verge, tampoc. El vigilant nocturn mira la taca de núvols vermells.

–La meva filla té els panxells com melons –diu en Windisch–, com tu has dit, ja no la puc mirar als ulls. Té una ombra als ulls.

El gos gira el cap.

–Els ulls menteixen –diu el vigilant nocturn–, però els panxells no menteixen pas –afegeix, separant els peus–. Mira com camina la teva filla: si separa les puntes dels peus quan camina, vol dir que ja ha passat.

El vigilant nocturn fa voltar el barret a les mans. El gos el mira, ajagut. En Windisch no diu res.

–Hi ha rosada, la farina agafarà humitat –diu el vigilant nocturn– i l'alcalde s'empiparà.

Un ocell esvoletega per damunt de l'estany. Lentament i en línia recta, com si seguís un fil. Molt arran de l'aigua, com si fos terra. En Windisch el segueix amb la mirada i diu:

–Com un gat.

–És una òliba –diu el vigilant nocturn, que es posa una mà sobre la boca–. Ja fa tres nits que veig llum a ca la vella Kroner.

En Windisch empeny la bicicleta.

–No pot morir-se –diu–, l'òliba encara no s'ha posat damunt de cap teulada.

En Windisch camina entre l'herba i mira la lluna.

–Ja t'ho dic jo, Windisch –exclama el vigilant nocturn–: les dones enganyen!

L'AGULLA

A casa del fuster encara hi ha llum. En Windisch s'atura. El vidre de la finestra brilla. Reflecteix el carrer. Reflecteix els arbres. La imatge travessa la cortina i penetra a l'habitació entre els ramells de flors de randa. Al costat de l'estufa de rajoles hi ha la tapa d'un taüt repenjada a la paret. Espera la mort de la vella Kroner. Damunt de la tapa hi ha escrit el seu nom. Tot i els mobles, la cambra sembla buida, amb tanta claror.

El fuster està assegut en una cadira, d'esquena a la taula. Davant seu hi ha la seva dona, dreta, amb una camisa de dormir de ratlles. Té una agulla a la mà. De l'agulla penja un fil de color gris. El fuster té el dit índex estirat cap a ella. Amb la punta de l'agulla, la dona li treu una estella de la carn. El dit sagna. El fuster aparta el dit. La dona deixa caure l'agulla, acala els ulls i es posa a riure. El fuster li fica la mà per davall de la camisa de dormir i la hi arromanga. Les ratlles es caragolen. El fuster ressegueix els pits de la dona amb el dit sagnant. Els pits són grossos i tremolen. El fil gris penja de la pota de la cadira. L'agulla es gronxa amb la punta cap avall.

Al costat de la tapa del taüt hi ha el llit. El coixí és de domàs, amb pics grans i petits. El llit està destapat. El llençol és blanc i la vànova també.

L'òliba passa volant pel costat de la finestra. Recorre el vidre amb les ales esteses i, mentre vola, fa

moviments convulsius. Amb la llum esbiaixada, l'òliba es duplica.

La dona va d'una banda a l'altra, ajupida davant de la taula. El fuster li fica la mà entre les cames. La dona mira l'agulla que penja i allarga la mà per agafar-la. El fil es gronxa. La dona deixa lliscar la mà pel seu cos. Tanca els ulls. Obre la boca. El fuster se l'emporta al llit agafant-la pel canell. Tira els pantalons a la cadira. Els calçotets semblen un pedaç blanc als camals dels pantalons. La dona aixeca les cuixes i doblega els genolls. La seva panxa és com una massa de farina. Les cames són un com un marc de finestra blanc sobre els llençols.

Sobre el llit hi ha penjada una foto emmarcada de negre. La mare del fuster es repenja amb mocador de cap a l'ala del barret del seu marit. Al vidre hi ha una taca. La taca és damunt de la barbata de la mare del fuster, que somriu des de la foto. Somriu, ja gairebé difunta: només li queda un any. Somriu vers una habitació que té una paret entremig.

La roda del pou gira perquè la lluna és immensa i beu aigua. Perquè el vent se li enganxa als radis. El sac està humit. Penja damunt de la roda de darrere com algú que dorm. «Aquest sac penja darrere meu com un mort», pensa en Windisch.

En Windisch sent a la cuixa el seu membre viril, rígid i obstinat.

—La mare del fuster s'ha refredat —pensa en Windisch.

LA DÀLIA BLANCA

En plena calorada del mes d'agost, la mare del fuster va baixar al pou una síndria enorme dins d'una galleda. El pou feia onades al voltant de la galleda. L'aigua feia gluc-gluc al voltant de la pell verda. L'aigua va refredar la síndria.

La mare del fuster va sortir al jardí amb el ganivet gros. El caminal del jardí era una séquia. L'enciam havia crescut. Tenia les fulles enganxades per la llet blanquinosa que es forma als pecíols. La mare del fuster va baixar per la séquia amb el ganivet. On comença la tanca i s'acaba el jardí floria una dàlia blanca. La dàlia li arribava fins a les espatlles. La mare del fuster la va oloar. Es va estar una bona estona olorant els pètals de la dàlia, ensumant-la. Després es va fregar el front i va mirar cap al pati.

La mare del fuster va tallar la dàlia blanca amb el ganivet gros.

—La síndria només va ser un pretext —va dir el fuster, després de l'enterrament—. La dàlia va ser un mal averany.

I la veïna del fuster va dir:

—La dàlia va ser una visió.

—Com que aquest estiu ha estat tan sec —va dir la dona del fuster—, la dàlia es va omplir de pètals blancs i caragolats. Va florir fins a una mida gens normal en una dàlia. I, com que aquest estiu no ha fet vent, no es

va desfullar. La dàlia ja feia temps que era morta, però no podia pansir-se.

–Això no es pot aguantar –va dir el fuster–, no hi ha ningú que aguantí una cosa així.

Ningú no sap què va fer la mare del fuster amb la dàlia que havia tallat. No se la va endur pas a casa. No la va posar a l'habitació. Tampoc la va deixar al jardí.

–Va venir del jardí amb el ganivet gros a les mans –va dir el fuster–. Tenia alguna cosa de la dàlia als ulls. El blanc dels ulls se li havia assecat.

»Pot ser –va dir el fuster– que mentre esperava la síndria hagués desfullat la dàlia. La va desfullar a la mà, i no en va caure ni un sol pètal a terra. Com si el jardí fos una habitació.

»Em sembla –va dir el fuster– que va fer un forat a terra amb el ganivet gros i hi va enterrar la dàlia.

La mare del fuster va treure la galleda del pou avançada la tarda. Va portar la síndria a la taula de la cuina. Va clavar la punta del ganivet a la pell verda. Va girar el braç fent un cercle i va tallar la síndria per la meitat. La síndria va fer un espetec. Va ser una ranera. La síndria era viva al pou i damunt de la taula de la cuina, fins que les dues meitats es van separar.

La mare del fuster va obrir els ulls, però com que els tenia tan secs com la dàlia, no els va poder obrir del tot. El suc degotava de la fulla del ganivet. Els seus ulls petits i hostils es van quedar mirant la polpa vermella.

Les llavors negres es van sobreposar com les pues d'una pinta.

La mare del fuster no va continuar tallant la síndria. Va deixar les dues meitats davant seu i, amb la punta del ganivet, va començar a extreure'n la polpa vermella.

–Tenia els ulls més àvids que mai no havia vist –va dir el fuster.

El líquid vermell degotava a la taula de la cuina i de les commissures dels llavis de la vella. Les gotes li regalimaven pels braços i li queien gota a gota dels colzes. El suc vermell de la síndria es va començar a escampar per terra.

–Ma mare no havia tingut mai unes dents tan blanques i fredes –va dir el fuster–. Mentre menjava, em va dir: «No em miris així, no em miris la boca». I escopia les llavors negres damunt la taula.

»Vaig apartar la mirada. No me'n vaig anar de la cuina. Em feia por la síndria –va dir el fuster–. Després vaig mirar el carrer per la finestra i vaig veure que hi passava un desconegut. Caminava de pressa i parlava sol. Darrere meu sentia com ma mare foradava la síndria amb el ganivet, mastegava i empassava. “Mare”, li vaig dir, sense mirar-la, “para de menjar”.

La mare del fuster va aixecar la mà.

–Es va posar a cridar i jo la vaig mirar, de tan fort que cridava –va dir el fuster–. Em va amenaçar amb el ganivet. «Això no és un estiu i tu no ets una persona»,

va xisclar. «Sento una pressió al front i una xardor als budells. Aquest estiu escampa el foc de tots els anys. Només la síndria em refresca.»

LA MÀQUINA DE COSIR

El paviment és desigual i estret. L'òliba udola darrere dels arbres. Busca una teulada. Les cases es veuen blanques, amb regalims de calç.

En Windisch sent el seu membre viril obstinat sota el melic. El vent pica sobre la fusta i cus. El vent cus un sac a la terra.

En Windisch sent la veu de la seva dona que diu:

–Monstre.

Cada nit, quan en Windisch es gira al llit i li tira l'alè, ella li diu «monstre». Fa dos anys que no té matriu a la panxa.

–El metge ho ha prohibit –li diu–, i no em deixaré escorxar la bufeta perquè a tu et vingui de gust.

Quan ella li parla així, en Windisch sent la ràbia freda de la seva dona entre els rostres de tots dos. La dona l'agafa per l'espatlla. A vegades, triga una estona a trobar-la. Quan li ha trobat l'espatlla, li diu a cau d'orella, enmig de la foscor:

–Ja podries ser avi. Ens ha passat l'edat.

L'estiu passat, en Windisch tornava a casa amb dos sacs de farina.

En Windisch va picar a una finestra. L'alcalde el va il·luminar amb la llanterna a través de la cortina.

–Què fas, tant de trucar? –li va preguntar–. Deixa la farina al pati. La porta és oberta.

La seva veu estava endormiscada. Aquella nit hi havia tempesta. Un llamp va caure a l'herba, davant de la finestra. L'alcalde va apagar la llanterna. La seva veu es va despertar i va parlar més fort.

–Cinc càrregues més, Windisch –va dir l'alcalde–, i els diners, per Cap d'Any. I per Pasqua tindràs el passaport –es va sentir un tro i l'alcalde va mirar el vidre de la finestra–. Deixa la farina sota la teulada, que plourà –va dir.

«Ja li he portat dotze càrregues, que valen deu mil leus, i la Pasqua ja fa temps que ha passat», pensa en Windisch. Ja fa estona que ha deixat de picar a la finestra. Obre la porta, es repenja el sac a la panxa i el deixa al pati. Encara que no plogui, en Windisch deixa el sac sota la teulada.

La bicicleta ara és més lleugera. En Windisch camina i l'empeny al seu costat. Quan tragina la bicicleta per l'herba, en Windisch no sent les seves passes.

Aquella nit de tempesta, totes les finestres estaven a les fosques. En Windisch es va quedar una bona estona aturat al llarg passadís. Un llamp va esquinçar la terra.

Un tro va enfonsar el pati a l'esquerda. La dona d'en Windisch no va sentir la clau que girava al pany.

En Windisch es va aturar a l'antesala. El tro havia esclatat tan lluny del poble, darrere dels jardins, que una freda quietud va inundar la nit. En Windisch tenia les pupil·les fredes, i la sensació que la nit s'estriparia i, de cop i volta, una claror encegadora il·luminaria el poble. Aturat a l'antesala, sabia que, si no hagués entrat a la casa, hauria vist, a través del jardí, el final estret de totes les coses i el seu propi final.

En Windisch va sentir darrere la porta els gemecs regulars i tossuts de la seva dona. Com una màquina de cosir.

En Windisch va obrir la porta de cop. Va encendre el llum. Damunt dels llençols, les cames de la dona eren com els batents d'una finestra oberta. Tremolaven sota la llum. La dona d'en Windisch va obrir molt els ulls. El seu esguard no es veia pas enlluernat: només mirava fixament.

En Windisch es va ajupir. Es va descordar les sabates. Per sota el braç, va mirar les cuixes de la dona. Va veure com es treia el dit enganxós entre els pèls. No sabia ni què fer-ne, de la mà amb aquell dit. I la va deixar damunt de la seva panxa nua.

En Windisch es va mirar les sabates i va dir:

—Sí que l'hem feta bona. O sigui que la bufeta, oi, senyora?

La dona d'en Windisch es va tapar la cara amb la mà del dit enganxós. Va estirar les cames fins al capdavall del llit i les va ajuntar cada cop més, fins que en Windisch ja només veia una cama i les plantes de dos peus.

La dona d'en Windisch es va girar de cara a la paret i es va posar a plorar sorollosament. Va plorar molta estona amb la veu de quan era jove. Va plorar una mica i en veu baixa amb la veu de la seva edat. Va gemegar tres cops amb la veu d'una altra dona. Després, es va quedar callada.

En Windisch va apagar el llum i es va ficar al llit calent. Va sentir el flux de la seva dona, com si hagués buidat la panxa dins del llit.

En Windisch va sentir com el son l'anava enfonsant cada cop més en aquell flux: només el seu alè roncava. Era una respiració cansada i buida i allunyada de totes les coses. Com si hagués arribat al final de tot, com si fos arran del seu propi final.

Aquella nit, dormint, va anar tan lluny que cap somni no va poder atrapar-la.

TAQUES NEGRES

Darrere de la pomera hi ha les finestres del pelleter, completament il·luminades. «Aquest ja té el passaport», pensa en Windisch. La llum enlluerna darrere de les

finestres nues. El pelleter s'ho ha venut tot. Les habitacions són buides.

–S'han venut les cortines –murmura en Windisch.

El pelleter es repenja a l'estufa de rajoles. A terra hi ha uns quants plats blancs. A l'ampit de la finestra hi ha els coberts. A la maneta de la porta hi ha penjat l'abric negre del pelleter. Passa la dona del pelleter i s'ajup per agafar les maletes. En Windisch li veu les mans, que projecten ombres damunt de les parets buides de les habitacions. Les ombres s'allarguen i es dobleguen. Els braços li onegen com branques damunt de l'aigua. El pelleter compta diners. Després amaga el feix de bitllets als tubs de l'estufa.

L'armari és un rectangle de color blanc, els llits són marcs blancs. Entremig, les parets són taques negres. El terra està tort, s'aixeca i s'enfila per la paret. S'atura davant de la porta. El pelleter compta el segon feix de bitllets. El terra l'ocultarà. La dona del pelleter bufa la pols de la gorra de pell grisa. El terra l'aixecarà fins al sostre. Al costat de l'estufa de rajoles, el rellotge de paret ha deixat una taca blanca i allargada. Al costat de l'estufa de rajoles, el temps ha quedat suspès. En Windisch tanca els ulls. «El temps s'ha acabat», pensa en Windisch. Sent el tic-tac de la taca blanca del rellotge i veu una esfera de taques negres. El temps no té agulles. Només giren les taques negres. S'empaiten. S'empenyen per sortir d'aquella taca blanca. Rellisquen per la paret i es

converteixen en el terra. Les taques negres són el terra de l'altra habitació.

En Rudi s'agenolla al terra de l'habitació buida. Davant seu hi ha llargs rengles de vidres de colors. Al costat d'en Rudi hi ha la maleta buida. A la paret hi ha penjat un quadre que no ho és. El marc és de vidre verd. El vidre és opalí amb ones vermelles.

L'òliba vola per damunt dels jardins. Deixa anar uns crits aguts. Vola baix. És un vol ple de nit. «Un gat –pen-sa en Windisch–, un gat que vola».

En Rudi s'acosta una cullera de vidre blau a l'ull. El blanc de l'ull augmenta. La seva pupil·la és una esfera brillant i humida, a la cullera. El terra inunda de colors les vores de l'habitació. El temps aixeca onades des de l'habitació del costat i arrossega les taques negres. La bombeta parpelleja. La llum s'ha estripat. Les dues finestres s'acosten surant i es fusionen. Els dos terres comprimeixen les parets. En Windisch s'aguanta el cap amb la mà i sent com hi batega el pols. Al canell li batega la templa. Els terres s'aixequen. S'acosten, es toquen. S'enfonsen al llarg de l'esclatxa fina que els delimita. Es tornaran feixucs i la terra s'obrirà. El vidre s'encendrà, serà una nafra tremolosa dins de la maleta.

En Windisch obre la boca i sent créixer a la cara les taques negres.